

BELEIDSTAFEL

WATEROVERLAST EN HOOGWATER

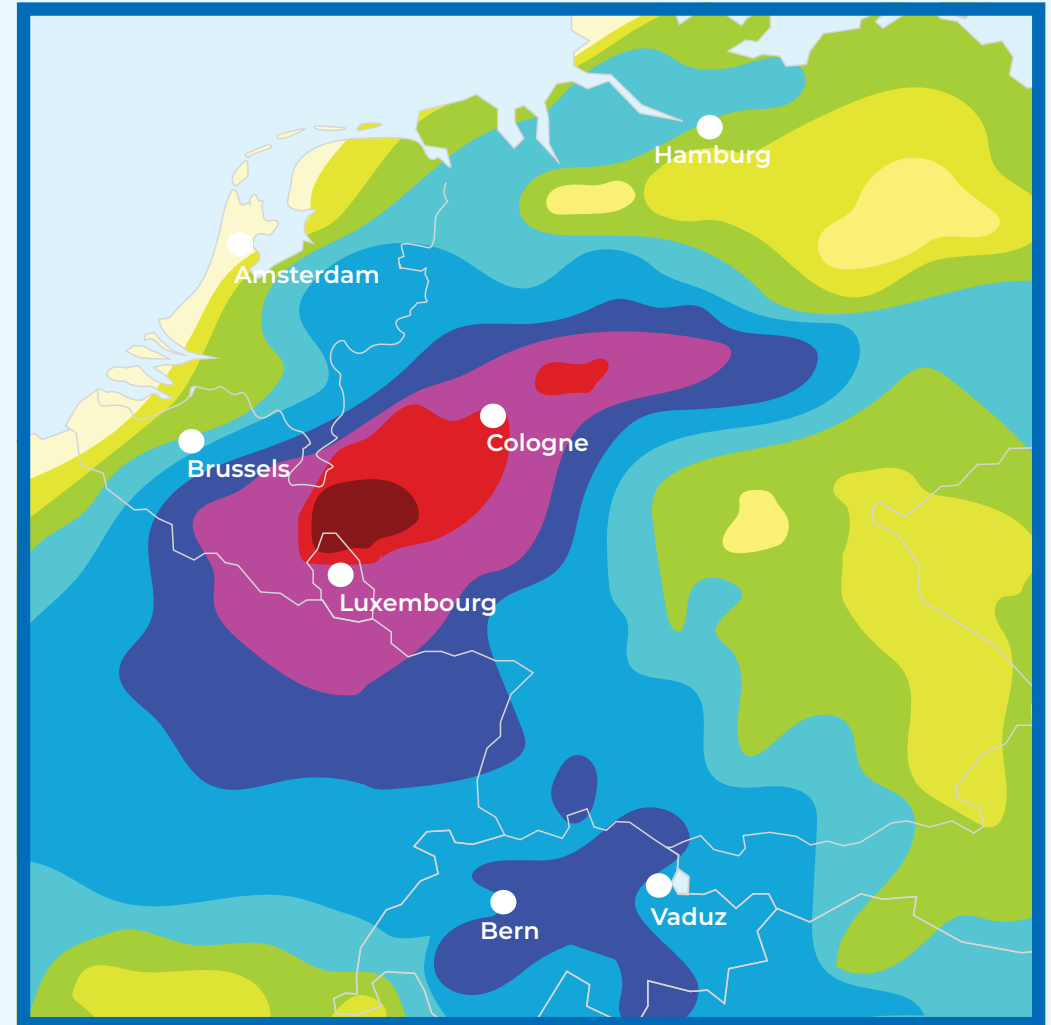
DE GEVOLGEN VAN DE WATERBOM OP LIMBURG

- Het buiensysteem in juli 2021 had een omvang vergelijkbaar met de helft van Nederland en veroorzaakte in Limburg, maar ook in België, Duitsland en Luxemburg overstromingen.
- Er viel in Zuid-Limburg op grote schaal meer dan 140 millimeter regen in 48 uur met lokale uitschieters tot 180 mm. Een neerslaghoeveelheid die gemiddeld 1 x per 500 tot 1000 jaar voorkomt in Nederland
- Tienduizenden mensen werd geëvacueerd.
- In totaal hebben verzekeraars circa 10.000 schademeldingen van particulieren en rond de 2.500 zakelijke schades uit Limburg en Brabant ontvangen als gevolg van de wateroverlast in juli. Het Verbond van Verzekeraars schat de totale verzekerde schade op zo'n 210 miljoen euro. De totale schade in Nederland wordt geschat op zo'n 450 miljoen euro

DE WATERBOM IN LIMBURG WAS GEEN INCIDENT

De meest extreme waargenomen neerslag (24 uurs sommen) zijn:

1. 9 augustus 1951, Amsterdam, 148 mm.
2. 24 juni 1975, Gouda, 146 mm.
3. 27 augustus 2010, Hupsel, 142 mm.
4. 18 juni 2021, Heerhugowaard, 140 mm.
5. 14 september 1998, Dirksland, 134 mm.
6. 28 juli 2014, Deelen, Noord Brabant en het Groene Hart, 132 mm.
7. 13 oktober 2013, Goede Reede, 130 mm.

VERHALEN

VAN SLACHTOFFERS VAN DE WATERRAMP

ELLIE:

“Het is moeilijk. Je hebt heel wat meegemaakt, hè. Vooral omdat ik niet kan lopen. Ik heb beenprotheses en kon geen kant op toen het water het huis binnenstroomde. Het water stond op een gegeven moment zelfs 60 centimeter hoog. Ik heb 2 uur in het water gezeten. En dat was zo koud, zo koud. Het was zo akelig. Ik durfde het niet aan om te lopen in het huis, omdat ik bang was dat ik zou vallen. Door mijn protheses moest ik noodgedwongen blijven zitten. Uiteindelijk heeft de brandweer mij eruit gehaald met de brancard. De hond stond op tafel om zijn voeten droog te houden.”

(Bron: EenVandaag)

CLAUDIA:

“Ik ben de eigenaar van een familiehotel en ik had zestig gasten in het hotel toen een tsunami van water binnenkwam. De stroom viel uit, mensen raakten in paniek en de stroming in de straat was te sterk om ons te komen helpen met bootjes. In laadbakken van tractoren vond iedereen een veilig heenkomen. Ons hotel heeft voor miljoenen schade opgelopen. Een vergoeding via de Wet tegemoetkoming schade bij rampen laat op zich wachten. Het gaat nog steeds niet goed met ons. Ik heb een held nodig, die ons er weer bovenop helpt.”

(Deltacongres november 2021)

DÉSIRÉE:

“Na een paar uur ging het water als een rivier hier de tuin in. Uiteindelijk kwam het water ook in het huis terecht. Overal waar je de deuren open deed op de benedenverdieping stond het water. Ik slaap niet meer zo goed. Ik merk dat ik moeilijker tegenslagen kan. De emmer is wel goed vol. In mijn achterhoofd heb ik zoiets van: het zou kunnen dat het weer gebeurt en van de andere kant wil ik er ook wel op vertrouwen dat het maar één keer gebeurt. Laten we zorgen dat dat niet nog een keer gebeurt.”

(Bron: RTL Nieuws)

TOEKOMST

WAT GAAN WE DOEN OM SCHADE TE BEPERKEN?

1. IEDERE INWONER ZELFREDZAAM EN ZICH BEWUST VAN DE RISICO'S

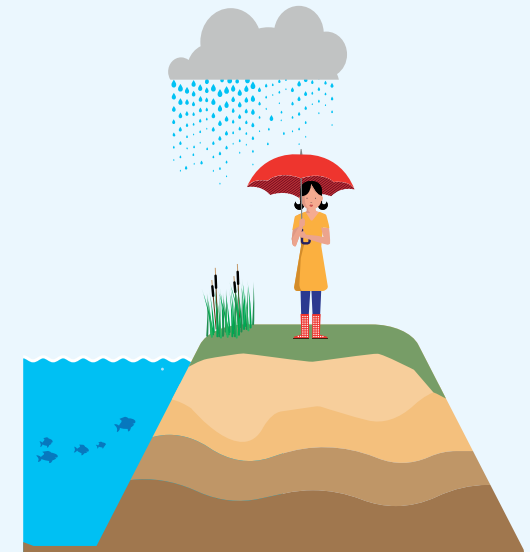
Het weer wordt steeds extremer. We hebben de grens bereikt met wat de waterbeheerders in het watersysteem kunnen doen om schade te beperken. De kans dat we die grens overgaan wordt steeds groter. Dat betekent dat we een bepaalde mate aan schade moeten leren accepteren en dat we niet meer volledig kunnen bouwen op het oplosvermogen van de overheid. Inwoners en bedrijven zullen dan ook zelf waterbewuste handelingen moeten gaan doorvoeren om schade door wateroverlast binnen de perken te houden. Informeren is hierbij niet genoeg, om mensen echt te activeren is meer nodig. De beleidstafel adviseert met gerichte communicatie de risico's persoonlijk en relevant te maken en in te zetten op laagdrempelige, simpele acties. Verder moet de vrijblijvendheid van maatregelen plaatsmaken voor een meer dwingende aanpak. De beleidstafel stelt bijvoorbeeld een verplicht waterlabel voor woningen voor, zodat je bij de koop of verkoop van een huis meteen inzichtelijk hebt wat de waterrisico's zijn.

Reint Jan Renes, gedragswetenschapper Universiteit Utrecht: 'Door het er niet over te hebben, houden we de mythe van de droge voeten in stand en koesteren we de naïeve illusie dat het vanzelf wel goed komt. De illusie van het komt wel goed wordt gevoed door de diep ingesleten neiging van mensen om reële, veelomvattende risico's (zoals zeespiegelstijging of een pandemie) te onderschatten en relatief onwaarschijnlijke risico's (zoals neerstortende vliegtuigen) te overschatten. Deze destructieve neiging hangt vaak samen met het abstracte karakter van de dreiging. De mythe van de droge voeten blijft intact zolang de realiteit van overstromingen en wateroverlast niet indringend verbeeld wordt en zolang we mensen de gelegenheid bieden weg te kijken. Als mensen de dreiging niet zien, is het er niet.'

2. IEDERE VIERKANTE METER TELT

We kunnen extreme buien niet altijd meer opvangen in het watersysteem, dus moeten we ook in de ruimtelijke inrichting rekening houden met extreem weer en ons voorbereiden op incidenten en calamiteiten. We moeten water weer de ruimte geven, anders neemt water de ruimte. Dat hebben we vorig jaar in Limburg gezien. Daarom moet water sturend zijn bij de ruimtelijke inrichting. We moeten zorgen dat we in gebiedsplannen voldoende ruimte vrijhouden voor de opvang van water. Ruimte voor water betekent ook dat voor andere functies niet altijd en overal meer ruimte zal zijn: niet alles kan meer overal. Ook moeten we landelijke en internationale afspraken maken, omdat neerslag zich niets aantrekt van landsgrenzen. Die waterbom kan overal vallen. Daarom is het ook belangrijk om in kaart te hebben welke gebieden extra kwetsbaar zijn voor zoveel water. De beleidstafel stelt een bovenregionale stresstest voor om de kwetsbaarheden inzichtelijk te maken, zodat er gericht maatregelen kunnen worden getroffen en wordt voorkomen dat er verkeerde ruimtelijke keuzes worden gemaakt.

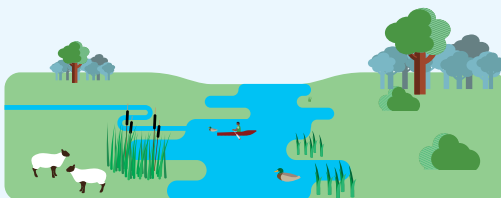
Waterschap Aa en Maas: "We willen 's-Hertogenbosch en omgeving goed beschermen tegen hoogwater. We zoeken daarom naar oplossingen om circa 36 miljoen kuub water op te vangen. We combineren de waterveiligheid met andere opgaven en kansen in het gebied, zoals woningbouw, en natuurontwikkeling. Vervolgens werken we mogelijke oplossingsrichtingen uit in samenwerking met medeoverheden, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden. Daar waar we op korte termijn al een maatregel uit kunnen voeren om wateroverlast te voorkomen, doen we dat."

TOEKOMST

WAT GAAN WE DOEN OM SCHADE TE BEPERKEN?

3. IEDERE EURO VOOR HERSTEL MOET OOK BIJDRAGEN AAN MINDER SCHADE IN DE TOEKOMST

Building back better. Wanneer er na schade door extreme neerslag hersteld moet worden, moet dit op een manier gebeuren die beter is dan hoe de situatie was. Herstelmaatregelen moeten bijdragen aan het klimaatrobuust maken van Nederland, zodat we beter bestand worden tegen het opvangen van extreem weer. Het is immers de bedoeling dat bij een volgende gebeurtenis minder schade ontstaat. Om dit af te kunnen dwingen moet worden gekeken naar verzekeringsvoorwaarden en het Bouwbesluit. Ook zullen de risico's op wateroverlast verankert moeten worden in het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de nationale maatlat klimaatadaptatie bouwen.

Natuurmonumenten: "Natuur kan helpen regendruppels langer vast te houden op de plek waar ze vallen, dieper de bodem in te laten trekken en het water letterlijk te vertragen. Hierdoor hebben we minder last van overstromingen en droogte. Deze manier van het landschap inrichten noemen we een natuurlijke klimaatbuffer. Hierdoor houden we grondwater langer vast en remmen we de snelle afstroming van regenwater af."

<https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/genhoes/klimaatbuffers/klimaatrobuust-geuldal>

4. IEDERE DRUPPEL TELT

In het beperken van wateroverlast door extreem weer geldt ook: alle beetjes helpen. We houden alleen droge sokken/voeten als iedereen in actie komt. Voor overheden is een aanjagende rol weggelegd richting inwoners en bedrijven, maar ook zelf zullen ze het goede voorbeeld moeten geven. Samen met inwoners en bedrijven, zullen overheden waterbewust gedrag moeten stimuleren. Uiteindelijk willen we toe naar een klimaatbestendig Nederland waar we optimaal gebruik maken van de sponswerking van de bodem, grote parkeerplaatsen waterdoorlatende tegels krijgen, grote overheids- en bedrijfspanden groene daken krijgen en tuinbezitters regentonnen hebben staan. Als iedereen meehelpt, vangen we die extreme bui beter op dan we nu kunnen.

Ook Heerhugowaard kreeg in 2021 te maken met extreme buien en bereidt zich voor op de toekomst: "De Stad van de Zon is een nieuwbouwproject in Heerhugowaard van ruim 200 hectare, waarbij een derde van de oppervlakte is bestemd voor woningbouw (2.900 woningen), een derde voor natuurontwikkeling en recreatie, en een derde deel bestaat uit water. Het waterpeil in dit gebied mag naar verhouding sterk fluctueren (70 cm), waardoor het gebied geen water afvoert naar de omgeving en in droge periodes ook geen water hoeft aan te voeren. Er is sprake van een gebiedseigen watersysteem. Het ruim bemeten watersysteem met flexibele peilbeheer biedt daarmee voldoende waterberging om de klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden. Dit maakt de wijk naast 100% emissieneutraal ook echt waterrobuust en klimaatbestendig."

<https://www.samenblauwgroen.nl/thema-s/wateroverlast/>